

KOLURI GRADA

Palača Gutmann, Belišće
Trg Ante Starčevića 1

od 18. rujna do
6. studenog 2026.

MIŠO BARIČEVIĆ
ROBERT KRALJ
ROMANA MILUTIN FABRIS
JOSIP ŠKERLJ
JOSIP TROSTMANN

Izložba se može pogledati:
ponedjeljkom, srijedom i petkom od 8 do 15 sati
utorkom i četvrtkom od 8 do 18 sati

KOLURI GRADA

Prvo organizirano predstavljanje petorice istaknutih predstavnika dubrovačke likovne scene u slavonskom Bilišću nadilazi okvire uobičajene kulturne razmjene; riječ je o duboko povijesno utemeljenom susretu dvaju disparatnih, a duhovno srodnih podneblja koja se tradicijski prepoznaju u zajedničkom umjetničkom prostoru.

Ova izložbena koncepcija aktualizira povijesne niti koje povezuju slavonsku ravnicu i dubrovačku hrid. U kustoskom i povijesnoumjetničkom smislu, ovaj je susret vizionarski trasiran još u zapažanjima Antuna Gustava Matoša i utjelovljen kroz dalekosežna kulturna nastojanja biskupa Josipa Jurja Strossmayera. Matoš je u svojim putopisima i likovnim osvrtima s naročitom opčinjenošću pisao o Dubrovniku iz perspektive čiste umjetnosti, ističući kako jedinstveni dubrovački ambijent – prožet skladom arhitekture, maritimnog pejzaža i povijesnog naslijeđa - sam po sebi, rađa i nadahnjuje umjetnike. Za Matoša je Dubrovnik imao ulogu središnjeg mjesta hrvatske kulture. Doživljavao ga je kao sakralizirani kulturni i prirodni etnolik – prostor u kojem su prirodne ljepote pejzaža i upisana bogata povijesna memorija spojeni u živu sliku identiteta koja jamči opstanak naroda. O tom za njega idealnom prostoru je intenzivno kontemplirao, premda ga nikada nije posjetio: „Htjedoh u Dubrovnik i ne odoh. Ljepši je kao grad moje duše. Stvarnost bi taj grad mogla razoriti poput tolikih iluzija. Najljepše su neviđenosti.“

Uz Matoševu metafizičku čežnju, u institucionalnom i mecenskom smislu, stoji đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer, iskreni zaljubljenik u Dubrovnik. Kao ključna figura slavonske i općehrvatske kulturne moderne, Strossmayer je u Dubrovniku prepoznavao „hrvatsku Atenu“ i formativno središte domaće umjetničke misli. Njegova vizionarska strategija očitovala se u financijskoj potpori dubrovačkim slikarima i piscima, čime su uspostavljeni čvrsti kulturni mostovi između sjevera i juga.

Suvremeni refleks te povijesne relacije, prepoznajemo u aktualnom izložbenom projektu. Selektirani autori – Romana Milutin Fabris, Josip Trostmann, Josip Škerlj, Mišo Baričević i Robert Kralj – na najljepši mogući način rekontekstualiziraju taj povijesni put. Donoseći specifičan dubrovački kolorizam, blistavu svjetlost i likovni izričaj u srce Slavonije, oni ne samo da izlažu svoja recentna ostvarenja, već i zatvaraju povijesni krug duhovnog i kulturnog zagrljaja čije su temelje davno postavili slavonski velikani.

U ovom trenu povijesti ova birana likovna reprezentacija Dubrovnik uistinu svojim slikarstvom utiskuje strastveni poljubac kolura Grada na panonsku poziciju – dionizijski drzak. Jer istinski poljubac nikada nije tek puka gesta; on djeluje silovito i žestoko, izazivajući metafizički potres. On označava prelazak granice između dvaju svjetova, utjelovljenje čiste prisutnosti i duboko priznanje Drugoga. Dubrovački poljubac, čistog, užarenog kolura, utiskuje se u platno slavonske ravnice – čin koji ostavlja bez daha. U takvom susretu, panonska pozicija prestaje biti samo zemljopisna točka; ona postaje strateški birana umjetnička adresa i specifično filozofsko stanje svijesti. Dovedi ove autore na to odredište znači usidriti brod pun dubrovačkog svjetla i boja u samu utrobu ravnice. U slavonskom prostranstvu dubrovački kolur napokon može eksplodirati – slobodan od morskog šuma i ogoljen pred tišinom ravnice.

Više od kolura – slikari čuvari duše Grada

Površni promatrač mogao bi pomisliti da ova izložba donosi lijepu „turističku razglednicu Dubrovnik“ ili likovnu kroniku mediteranske dokolice pune jarkog sunca i energije južnjačkog temperamenta. Takvo bi čitanje bilo pogrešno i nepravедno prema ovim umjetnicima.

Analiza njihova javnog djelovanja i dugogodišnjeg stvaralačkog rada potvrđuje da ostvarenja nastala

proteklih godina nisu tek plod rutinskog bilježenja idiličnih dubrovačkih motiva, iako ih oni duboko pokreću iznutra. U svijetu koji danas nerijetko banalizira vizualne vrijednosti njihovo slikarstvo postupno prerasta okvire čistog estetizma. Ono u svojoj biti postaje čin dubokog unutarnjeg angažmana – tiha, ali neprestana borba.

Dubrovački slikari u Slavoniju ne donose samo privlačne slike pune kolura svoga Grada; oni ovdje svjedoče o borbi za opstanak duše Dubrovnika. Biti umjetnik u Dubrovniku danas podrazumijeva nositi specifičan povijesni i društveni teret. Znači stvarati na dramatičnom rascjepu između imperativa opstanka kulturno-povijesne baštine i stalnog pritiska suvremene stvarnosti. Suočeni s nestajanjem tišine te gubitkom prostornog sklada i sjećanja, ovi su slikari prisiljeni preuzeti ulogu aktivnih čuvara izvanrednih vrijednosti Dubrovnika. Oni se bore da Grad preživi, da opstane, da ne postane tek jeftini suvenir. Kada na platna prenose dubrovačke vrtove, tarace, kuće i ulice, natopljene nostalgijom i pričama, oni te motive ne ukrašavaju – oni ih čuvaju i brane. Njihovo slikarstvo čin je otpora prema višeslojnom rastakanju tkiva i duha Dubrovnika, ali ujedno i prosvjed protiv nestajanja same memorije Grada.

Slikati neprestano Grad, za njih znači sačuvati njegovu dušu netaknutom. Dokle god oni svojim radom u javnosti izlažu tu sjajnu monstrancu Grada – njegov iskonski bitak – on odbija kapitulirati pred banalnošću suvremene stihije. Upravo stoga ova izložba ne rastvara samo lijepe slike umjetnika koji nas desetljećima oduševljavaju... ona je izvještaj s prve linije obrane. To je duboko motiviran, estetski i egzistencijalni čin spašavanja duha mjesta (genius loci) od nestajanja. Ovi istaknuti slikari ne pristaju na ulogu pasivnih promatrača; oni postaju svojevrsna slikarska spasilačka služba Grada. Njihova platna danas se čitaju kao vizualni proglas nepokorenog duha i estetskog prkosa – kao suvremeni libertas; duh mjesta još živi jer ga ima tko braniti. Dok su generacije slikara prije njih postavile lirske likovne vidikove, ovi autori ulaze u borbu za opstanak identiteta Grada kojemu prijeti gubitak vlastite duše. Iznenadjujuće, njihovo

djelovanje ne rađa gorčinom, niti je njihov bunt prožet rezignacijom ili turobnom težinom. Nasuprot procesima gubitka mjere i sklada, ovi umjetnici demonstriraju zadivljujući prkosni vitalizam. Ta obrana vrijednosti obasjana je neuništivom vedrinom karaktera. To je trijumf dubrovačkog kuraža i despeta koji izazovima svakodnevce suprotstavlja duboko usađeni optimizam kao jedini mogući pobjednički odgovor.

Ovi neumorni čuvari duše Grada, nasljednici velike tradicije, dokazuju da Grad ne čini samo kamen, već upravo ljudi koji u njemu žive, dišu i stvaraju. Okupljeni oko istinske radosti i zanatske strasti prema platnu, oni u svojim djelima svjedoče o trajnosti specifičnog, prepoznatljivog mediteranskog koda u dubrovačkom slikarstvu, koji svaki od njih obogaćuje na svoj način, opstajući u ovom podneblju kao snažni i prepoznatljivi likovni stvaraoci.

Ovi slikarski doprinosi Romane Milutin Fabris, Josipa Škerlja, Josipa Pina Trostmann, Miša Baričevića i Roberta Kralja nisu puki zbroj individualnih nagnuća i rukopisa prepoznatljivih predznaka, nego se skladno spajaju u vibrantni akord suvremenog dubrovačkog likovnog kruga zrele, formativne generacije. Unutar tog zajedničkog stvaralačkog nazivnika, bilo da obrađuju tematske odrednice – pejzaž, mrtvu prirodu, sakralnu ili ljudsku prisutnost – dio njih likovni prostor predano brani emocijom mediteranskog sentimenta, proplamsajima intenzivne boje i unutarnjim ozračjem svjetlosti, dok drugi dio to čini robusnom gestom i čvrstom crtačkom strukturom. Srodni po identitetu i tradiciji, a opet unikatnih autorskih rukopisa, oni stvaraju slikovne svjetove koji postaju utočišta zavičajne memorije. Njihovi likovni zapisi živa su žeravica neugasiva stvaralačkog pulsa i trajno svjedočanstvo o umjetnosti nepokornog Grada.

Maris Šišević, povjesničarka umjetnosti

MIŠO BARIČEVIĆ

“ Slikam Grad kad svi odu, jer mi je najdraže kad Stradun konačno postane naš. Radim to iz nostalgije za mirnim gradom koji mi fali. Ne prestajem raditi, pripradam među štajelajne neumornike. Čovjek mora biti zahvalan što se rodio u ovakvom gradu, Dubrovnik mi je posebna inspiracija. Fascinira me kako sa što manje kuća i tvrđava ‘izgraditi’ Grad, a da on sliči na sebe. Moje slike pokazuju upravo ono što želim – tu hrid na kojoj treba ostati.”

Čitači vremena, akril na platnu, 80 x 100 cm

Čitači vremena, akril na platnu, 80 x 100 cm

ROBERT KRALJ

“Dubrovnik i njegovi ljudi moja su vječna inspiracija. Kroz portrete svojih sugrađana, nastojim izvući njihovu nutrinu i osobnost – uloviti ono nešto dublje što je drugima možda ostalo skriveno. Likovni rad moja je najčvršća veza sa djetinjstvom i Gradom kakav je tada bio; to je moja strast, i jedina navika od koje nisam odustao. Slikanje je moja veza sa Izvorom koji mi daje moć da se likovno izrazim i povežem sa unutarnjim svijetom.”

Stare lastre, akril na platnu, 80 x 100 cm

Trombunjer, akril na platnu, 80 x 60 cm

ROMANA MILUTIN FABRIS

“Slikanje je doživotno učenje, a Dubrovnik moja nepresušna, doživotna inspiracija – on je meni sve. Inspiraciju ne vidim u novim stvarima, privlači me staro. Promjene su nužne, ali ja u novim stvarima ne vidim draž. Staro me privlači. Kad sam loše volje, pođem na zidine, nacrtam dva prozora i od toga mogu napraviti cijelu izložbu. Ovo je moje, to su moji prozori, to su moje kuće. Želim prenijeti veselje na sliku, jer ne vidim razlog da netko gleda grubu stvar na zidu.”

Ljetne igre, akrilik na platnu, 150 x 200 cm

Kuče, akrylik na platnu, 150 x 100 cm

JOSIP ŠKERLJ

“Mi bismo trebali čuvati ovaj Grad! Treba ga voljeti kao svoje dijete, čuvati kao zjenicu i željeti mu uspjeh jer upravo zbog njega smo mi ovako uspješni. On treba biti uvijek lijep... Dubrovnik je uvijek isto – Grad. Iako sam nekad mislio da su likovnost i poezija dva različita svijeta, i slikari i pjesnici kažu da se oni u mom radu prožimaju. Još uvijek tražim prave odgovore, i to me gura naprijed.”

Priča o Gradu, akril na platnu, 80 x 100 cm

Priča o Gradu, akril na platnu, 50 x 70 cm

JOSIP TROSTMANN

“Ljubav mene i Dubrovnika, moga rodnog i zapravo jedinog grada, obostrana je. Iznad i ispred svega, ja sam Dubrovčanin. Ja sam sidro bacio u Dubrovnik. Drugi ambijent meni ne treba jer je Mediteran za mene veselje i radost. Ne pada mi na pamet slikati tužne teme koje neće promatrača obradovati - ja slikam svijet koji nestaje.”

Zvizardan, ulje na platnu, 80 x 100 cm

Podne u Gradu, ulje na platnu, 78 x 78 cm

MIŠO BARIČEVIĆ (Dubrovnik, 1951.) je slikar, scenograf i član HDLU-a. Slikarsku edukaciju stekao je uz pomoć dubrovačkih slikara: Mijatovića, Masle, Trostmanna i Škerlja. Pripada generaciji koja nastavlja tradiciju dubrovačkog kolorizma. Likovno surađuje na scenografijama kazališnih predstava Kazališta Marina Držića i Dubrovačkih ljetnih igara. Uz brojne samostalne i skupne izložbe te likovne kolonije, ostvario je bogat sakralni opus, među kojima se izdvajaju dvije oltarne pale i Križni put u dubrovačkoj katedrali. Slikar je Grada, ljudi, emocija, čitača vremena, nostalgičnog tona, na granici imaginacije i stvarnosti.

ROBERT KRALJ (Dubrovnik 1968.) slikarstvo je učio pod mentorstvom profesora Josipa Trostmanna. Diplomirao je na Odjelu za umjetnost i restauraciju Sveučilišta u Dubrovniku, nakon čega radi kao restaurator u Dubrovačkim knjižnicama. On je pokretač i suautor brojnih izložbi te uspješnog ciklusa međunarodnih izložbi minijatura u Dubrovniku. Aktivno oblikuje lokalnu kulturnu scenu i okuplja brojne umjetnike. Slikanjem u javnom prostoru kafića, Kralj pruža jasan otpor masovnom turizmu i komercijalizaciji grada.

ROMANA MILUTIN FABRIS (Dubrovnik, 1941.) školovala se u Splitu, Zagrebu i Beogradu, a diplomirala je na Međunarodnoj ljetnoj akademiji u Salzburgu u klasi Oskara Kokoschke. Uz slikarstvo se uspješno bavi tapiserijom. Održala je više od stotinu samostalnih izložbi u domovini i inozemstvu. Dubrovnik je u Romaninom slikarstvu idealni grad, Atlantida, koja uspijeva preživjeti sve prirodne i povijesne kataklizme. Njezina platna donose zračni pogled na mitski Dubrovnik, uronjen u utrobu goleme ribe koja ga čuva i brani ili ispisan stihovima pjesnika i tekstovima posvećenim Dubrovačkim ljetnim igrama.

JOSIP **ŠKERLJ** (Dubrovnik, 1941.), diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1965. godine u klasi Otona Postružnika. Pripada generaciji trećeg dubrovačkog trolista i krugu dubrovačkih kolorista. Uz slikarstvo, bavi se likovnom pedagogijom, književnošću i poezijom, a u cijelom mu je opusu Dubrovnik glavna i trajna inspiracija. Pjesnički duh Josipa Škerlja izravno se prelijeva na platna, jednako kao što njegove slike progovaraju čistom poezijom. Prožeto slobodom, igrom, humorom i šagalovskom nostalgijom, njegovo slikarstvo ne prikazuje Dubrovnik kao kulisu, nego otkriva dušu samoga Grada i njegovih ljudi.

JOSIP **TROSTMANN** (Dubrovnik, 9. VI. 1938.) diplomirao 1963. na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu (Đ. Tiljak, I. Režek). Jedan od izravnih nastavljača dubrovačke kolorističke tradicije. Pripada dubrovačkom trolistu (Trostmann, Škerlj, Peko) slikara koji su naslijedili i oživjeli dubrovački kolorizam, pretvarajući tradiciju žarkih boja i svjetlost i u slobodnu, modernu igru. On je kroničar jedinstvenog ambijenta dubrovačkog podneblja "likovni pjesnik Dubrovnika" koji mrežom svjetlosti rastvara oblike do titranja trenutka i treperenja zraka. Bavi se likovnom pedagogijom. Kroz neumornu kreativnost i duboki osjećaj za boju, Trostmann uspijeva uhvatiti esenciju i spokojstvo Grada, pretvarajući motive Dubrovnika u bezvremenske darove čiste ljepote.

Izdavač: Muzej Belišće • Za izdavača: dr. sc. Nada Milas Bosanac, ravnateljica muzeja
Proslov: Maris Šišević, povijesničarka umjetnosti • Urednik: prof. Branko Matišić
Postav izložbe: dr. sc. Nada Milas Bosanac, prof. Branko Matišić
Tisak: Slog tiskara d.o.o. • Naklada: 100 primjeraka

Izložba je financirana sredstvima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Belišća.

